

Serveis i equipaments

SABINA PLAJA I AYNÍE i CRISTINA SALAS I PUELL

Amb aquest article pretenem fer una aproximació als serveis existents a la plana del Baix Ter i a la seva relació amb la gent que hi viu.

A la vegada també presentem uns plantejaments que permetin pensar sobre el futur d'aquests serveis. Són reflexions fetes des de l'anàlisi de la realitat i de la seva interpretació.

Anàlisi de la població

Hem començat per analitzar una sèrie de variables que al nostre entendre configuren la realitat sociocultural dels municipis de la plana del Baix Ter. Aquestes variables parteixen, d'una banda, del perfil de la població, de les seves característiques principals i de les tendències demogràfiques més significatives; per una altra banda, de la descripció dels serveis més bàsics, d'abast a tota la població, que al nostre criteri són: els de salut, els d'ensenyament, els de serveis socials i els d'àmbit sociocultural. Així doncs, la interrelació d'aquests dos aspectes: població i serveis, són els que configuren la realitat humana de la plana del Baix Ter.

La distribució de la població no està repartida homogèniament en els nuclis existents. Els 20 municipis que composen la plana del Baix Ter estan formats per 32 nuclis poblacionals. Quatre d'aquests municipis superen el miler d'habitants i de la resta, n'hi ha disset per sota dels cinc-cents habitants. En els municipis de Torroella de Montgrí i l'Escala es concentra el 51% de tota la població.

Els estudis demogràfics d'aquests darrers anys ens indiquen que aquest repartiment s'ha produït pel desplaçament de la po-

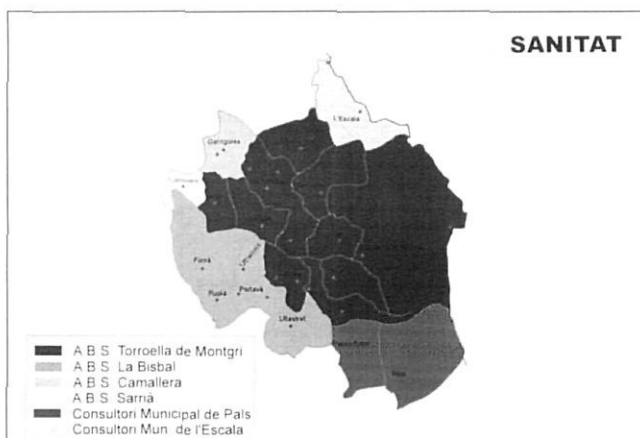
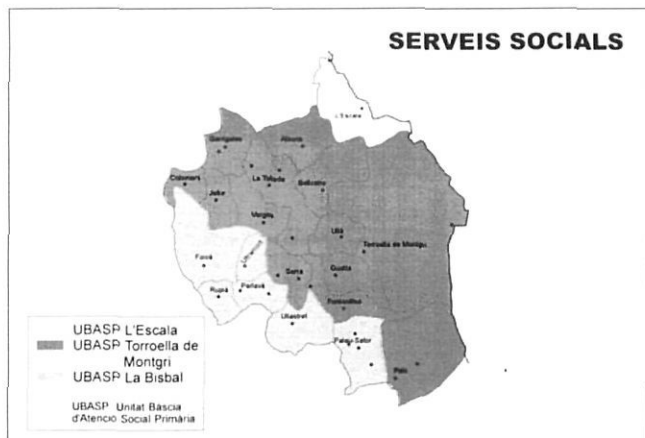
blació dels pobles més petits als més grans; la població globalment no creix de forma destacable sinó que senzillament es trasllada. Aquest perfil del repartiment poblacional tan propi marcarà de forma decisòria la distribució i l'accessibilitat dels serveis.

S'ha produït un allargament en l'esperança de vida de la població. Hi ha més persones que arriben a la vellesa amb totes les capacitats físiques i econòmiques i, per tant, generen unes demandes de serveis específics per a la seva atenció. Al mateix temps són un col·lectiu que s'incorpora amb dinamisme a les ofertes culturals i de lleure dirigides a tota la població.

L'increment del nivell d'instrucció de la població, motivat per l'obligatorietat de l'escolarització fins als catorze anys (setze a partir del curs vinent), i l'augment del nombre de persones que accedeixen a estudis secundaris i/o universitaris fan que el tipus de demanda cultural i de lleure augmenti quantitativament i qualitativa, per exigència també de l'administració.

El fet que la plana del Baix Ter estigui situada en la Costa Brava provoca, a causa del moviment turístic, un augment extraordinari de la població durant la temporada estival. Per exemple, l'Estartit que compta amb una població estable d'uns 1.500 habitants pot acollir-ne durant l'estiu fins a 30.000. Aquest fenomen exigeix un necessari reajustament, i evidentment una ampliació en l'oferta dels serveis bàsics. El flux de població d'estiu influeix moltíssim en el ritme habitual de la vida de la gent, fins al punt que es crea una realitat ben diversa de la resta de l'any.

Hem de tenir en compte que el nostre territori és una zona d'intercanvi i de pas, la nostra terra té una llarga tradició en

Activitat de coneixement de l'entorn adreçada a nois i noies.
(Fundació Mas Badia, 1995).

l'acolliment de persones provinents d'altres cultures, cosa que ens ha enriquit com a poble i ens ha millorat com a persones. Especialment en els darrers anys, comprovem una creixent presència de persones vingudes d'arreu d'Europa i d'Àfrica que generen unes relacions interculturals, que són agents de canvi de les ofertes institucionals i de les demandes de la mateixa població.

La plana del Baix Ter és una zona econòmicament afavorida, amb una de les rendes per càpita més altes de tot Catalunya. La profitosa conjunció entre l'agricultura, el turisme i el desenvolupament dels serveis ha propiciat un alt nivell de benestar. Aquesta situació econòmica favorable fa que les demandes socioculturals siguin de més nivell.

Un cop fet aquest retrat, passarem a caracteritzar els serveis bàsics de la nostra zona, detallant gràficament la seva distribució a través de quatre mapes que ens serviran de base per fer-ne una valoració general.

Mapes descriptius dels serveis al Baix Ter

1. Serveis Socials
2. Sanitat
3. Ensenyament
4. Serveis socioculturals-equipaments

La dispersió de la població en diversos nuclis urbans marca la pauta a seguir pel desplegament dels serveis, entenent amb això

Els pavellons esportius, una necessitat per a la gent dels pobles.
(Pavelló de Torroella).

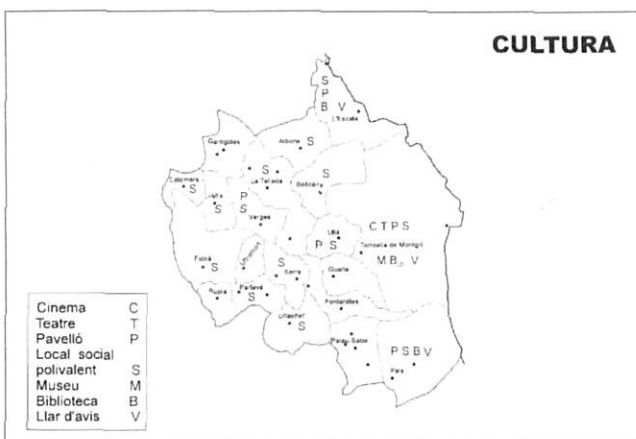
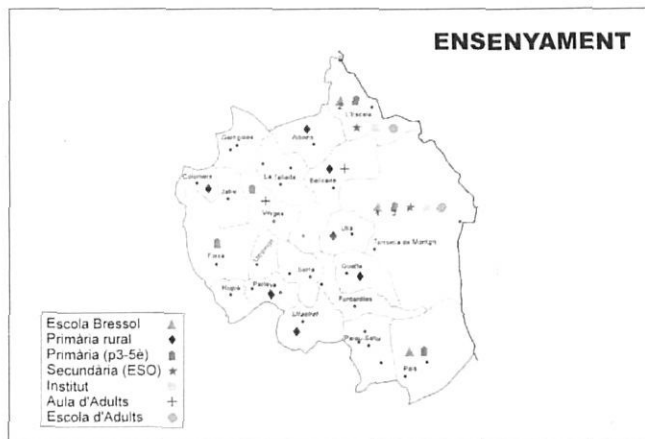
que els serveis tenen una distribució atomitzada. El mapa sanitari n'és un exemple clar. Per a una població d'aproximadament 22.000 hab. tenim en l'actualitat sis divisions sanitàries. Aquesta fragmentació pot dificultar la coordinació i la unificació de criteris pel desenvolupament d'un treball en comú.

Si observem les divisions de cadascun dels diferents mapes, veurem que aquestes no sempre coincideixen. Aquestes coincidències no es produeixen ni entre les diferents xarxes de serveis ni amb les tendències dels circuits naturals preexistents de la població. Aquestes divergències provoquen confusió i desorientació al ciutadà.

D'aquests serveis bàsics n'hi ha tres: salut, ensenyament i serveis socials que són responsabilitat directa de l'administració. Pel que fa als serveis culturals, les administracions locals han assumit el compromís de procurar-los, tot i no ser-ne els responsables únics.

Fa vint anys hi havia un buit total de serveis públics (només n'existien de privats), amb l'adveniment de la democràcia els ajuntaments es van autoadjudicar, per sort dels ciutadans, la responsabilitat de procurar els recursos socioculturals necessaris.

Cadascun dels municipis ha respost segons les seves possibilitats a les peticions culturals del seu poble. Així, en els municipis més petits han creat equipaments polivalents, dels quals n'hem comptabilitzat 17 de diverses mides, usos i plantejaments. Per la seva banda els municipis més grans s'han procurat equipaments per a usos més específics, i per exemple, en tota la zona, només

hi observem un teatre i un cinema municipals. Curiosament, són pràcticament inexistents els equipaments culturals i de lleure de titularitat privada amb un caràcter marcadament social.

Perspectives de futur

Després de valorar tots els aspectes que fins ara us hem presentat, el que ens resta és plantejar-vos tota una sèrie de raonaments que des del nostre punt de vista s'haurien de tenir en compte per planificacions futures en el nostre territori.

Sense un precís coneixement de la realitat és impossible fer una planificació adequada. Per tant, per qualsevol tipus d'activitat que suposi una actuació futura serà indispensable basar-se en fets objectivables.

Pensem que els planificadors sovint s'obliden d'aquesta premissa; així poden arribar a confeccionar projectes teòricament perfectes, però de difícil aplicació a la nostra realitat. Les planificacions globals difícilment poden coincidir amb les necessitats reals de la població, bàsicament perquè aquesta és dinàmica i canviant. Això ens porta a pensar que és essencial que les administracions locals, com a ens més propers al ciutadà, participin en la planificació dels serveis de manera decisiva i vinculant.

Si aquestes idees les apliquem a la realitat de la plana del Baix Ter, considerem del tot indispensable que els nostres ajuntaments treballin de manera conjunta, que unifiquin criteris d'actuació i que siguin capaços de generar noves idees per establir projectes de futur comuns.

Cal recordar que els recursos econòmics disponibles són limitats i que, per tant, cal educar-nos en polítiques de cooperació i solidaritat intermunicipals. Aquesta col·laboració s'ha de plantejar cap a l'obtenció del benefici comú, però al mateix temps sense perdre la perspectiva de la identitat de cada municipi, ans al contrari, cal reforçar-la.

Cal que recuperem la tradició del concepte del «bon veí» tan propi de la nostra terra, que consisteix en el treball comú pel guany comú. Aquesta actitud afavorirà el progrés i la prosperitat de tots plegats. Només d'aquesta manera es pot aconseguir una

racionalització i una optimització dels serveis i béns públics i s'eviten duplicitats innecessàries.

Un cop arribats a aquesta entesa cal que els responsables municipals passin a l'acció directa. Per això els cal identificar els agents socioculturals del seu territori i les seves tendències i actituds. La col·laboració entre els responsables polítics i els agents socials és bàsica perquè qualsevol actuació sobre el territori tingui èxit, i és l'única manera d'establir una relació de sinèrgia entre els membres participants.

Les administracions hauran d'afavorir la creació d'una xarxa d'agents socials per tal de no perdre contacte amb la realitat i, doncs, ser capaços de poder actuar d'acord a qualsevol canvi que s'hi produeixi.

Voldríem recuperar la idea sobre la poca participació del sector privat en la prestació de serveis socioculturals d'interès general. Pensem que seria oportú que la iniciativa privada creés equipaments o iniciatives d'aquest àmbit per poder ampliar l'oferta existent i perquè obriria una via a la redistribució de capital públic. La fórmula del patrocini o del mecenatge, o el plantejament de convenis entre sector públic i privat podria ser molt beneficiós per a la promoció del lleure i la cultura.

Valorant tots els pros i els contres pensem que la situació general és positiva, però és millorable. És evident que els darrers quinze anys han canviat la fesomia dels serveis públics, però no podem pensar que la feina ja està feta. Ara ens enfrontem amb un nou repte, el d'aconseguir que aquests serveis siguin els millors i que siguin accessibles a tots els ciutadans.

Però no podem oblidar que els recursos són «faves comptades» i que per aconseguir aquests objectius les institucions públiques, el sector privat i els agents socials han d'avenir-se per obtenir el màxim de beneficis comuns per millorar dia a dia la nostra societat.

Sabina Plaja i Ayní és tècnic de cultura de l'Ajuntament de Torroella de Montgrí.
Cristina Salas i Puell és assistent social.

Cada cop més gent s'ajunta per tirar endavant activitats culturals. (Trobada de puntaires).

Activitats d'animació cultural.

